

Előfizetési árak helyben és vidéken:
 Egy évre - - - - - 12 korona
 Félévre - - - - - 6 korona
 Negyedévre - - - - 3 korona
 Egyes szám ára - - - 12 fillér.
 Megjelenik vasárnap és csütörtök reggel.

HATÁRŐR

== UJVIDÉK, 1909. ==
 december 8. szerda

Szerkesztőség és kiadóhivatal
 Ujvidék, Petőfi-utca 47. szám.,
 ahová a lap szellemi s anyagi részét
 illető közlemények intézendők.
 Ilyen közleményeket és megkereséseket lapunk nyomdája is elfogad.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI ÉS AZ ALFÖLDI FÜGGETLENSÉGI PÁRT UJVIDÉKI HIVATALOS LAPJA.

Lapvezér: Teleki Arvéd gróf.

A drágaság.

Egy előkelő bank hatalmas elnöke, midőn a kis hivatalnokai fizetésemelést kértek, mivel az összes élelmi cikkek rendkívüli megdrágulása miatt, eddigi fizetésükből nem tudnak megélni, azzal ütötte el kérelmüket, hogy: hát szükségese-e hogy éljenek? Ugy látszik, a mostani agrár hatalmaságok előtt is ugyanez a kérdőválasz lebeg, valahányszor a lakosság köréből hangok és panaszok hallatszanak az összes élelmicikkek árainak hallatlan emelkedése és az ezáltal elviselhetlenné vált megélhetési viszonyokról. Mindannyian tudjuk, érezzük, hogy ez a nagy drágaság nemcsak hosszabb idő óta tart, de még egyre fokozódik. Hogy pedig komolyan akarnának e bajon segíteni, arról nem tudunk.

Ha igazán segíteni akarnak, akkor nem szabad megelégedni holmi félszer intézkedésekkel, hanem a bajt gyökerében kell orvosolni. Ez a gyökér pedig abban a gazdaságpolitikai rendszerben van leverve, amely az utóbbi években nálunk uralkodóvá lett. Körülbelül 14—15 éve annak, hogy a földbirtokos középosztály köréből mozgalom indult meg az addig fenállott liberális gazdasági rendszer ellen. Eleinte csak e rendszer visszaélései ellen irányulva, az u. n. „puros“-ok csakhamar az agrár egoizmust szólitották fegyverbe. Minthogy pedig a parlament is csakhamar hatalmukba került, a liberális gazdasági rendszer helyébe, amely Magyarországot kereskedelmi és iparállammá kívánta átalakítani és ezt azért a tőke útján leendő fejlődésre szoritotta, reakcionárius gazdasági rendszert helyeztek, hogy Magyarország továbbra megtartsa tisztán agrár jellegét. A régi gazdasági rendszerből persze, mert azt egyszerre nem lehetett teljesen megszüntetni, megtartották a hiányokat és hibákat.

Ha ezt a régi rendszerből kifejlődött mai gazdasági politikát szorosabban szemügyre vesszük, csakhamar érthetővé lesz, hogy Magyarország, mely első sorban élelmiszereket exportáló ország, miért szenved épen az élelmi szerek körül fenálló rendkívül nagy drágaságban. Mindenek előtt tekintsük a fenálló agrár rendszer politikáját. A mi magyar búzáink nem kénytelen mint pusztán kenyér-termék a világ többi búzáival versenyre kelni. Mivel finom süteményekre is kiválóan alkalmas, ebben a

versenyben nagy fölénye van, amely okosan kihasználva, okvetlenül biztosítja a győzelmét. Évtizedeken át így is volt és ennek következtében nagyra emelkedett a kivitel és a nagy nemzetközi gabonaárak dacára sem volt okunk, hogy túlnagy kenyérdrágaságról kellett volna panaszkodni. Ekkor az agráriusok kerültek uralomra és az eredmény az lón, hogy kivitelünk napról-napra nehezebb lesz, az országban magában pedig a kenyérdrágaság óriási mérvet ölt.

Nem is lehet másképp. A balkán-gabona előtt, mely az exportált finom liszt helyébe olcsó kenyérlisztet adott, elzárták határainkat, a hazai malmoknak pedig megnehezítették az exportot a legutóbbi kiegyezésnek ama szerencsétlen államjogi vívmányai által, amely kiegyezés mindkét államnak teljes szabadságot biztosít. Így hát kénytelenek vagyunk kenyérünket kizárólag a drága magyar gabonából készíteni, a malmok pedig ezt a gabonát most csak drágábban képesek őrleni, mint azelőtt s minthogy az approvizionálás az egész országban, magában a fővárosban is mindennemű szervezkedés nélkül, a manipuláció pedig a termelőtől a fogyasztóhoz vezet uton egészen anarchikus, amely céltalanul óriási munkaerőket fogyaszt és óriási költségeket okoz: az árak, amelyeket kenyér és élelmiszerek fejében fizetni kell, nemcsak felcsigázottak, de épen-séggel egészen önkényesek, a piaci konjunkturával való összefüggés nélkül.

De nemcsak a kenyérral, a másik főélelmi cikkel, a *hussal* is hasonlóképp vagyunk. Itthon drágábban fizetjük a rossz magyar húst, mint Ausztriában az oda exportált jó magyar húst. S ha okát kérdezzük, mindenki másra tolja. A fogyasztó szidja a mészárosot, ez meg a marhakereskedőt s a marhakereskedő a hizlalókat okolja, ez pedig ismét az alkusznak tulajdonítja a drágaság okát. Pedig a valódi okok ugyanazok, mint a kenyérdrágaságnál: az olcsóbb balkán-marha elől elzárt határ és az anarchia az approvizionálásban. Mint fontos tényező hozzájárul még a hazai állattenyésztésnek hanyatlása, ami legkésebben bizonyítja az agrár politika helytelenségét. Kormányaink sok év óta mást sem tesznek, mint hogy segélyezik és előmozdítják a mezőgazdaságot és az állattenyésztést. Drága pénzen importálnak tenyészállatokat, díjakat és segélyeket osztogatnak, tanfolyamokat rendeznek és könyveket, röpiratokat

osztogatnak, hogy a gazda közönséget az ésszerű állattenyésztésben kioktasák és az eredmény: az állattenyésztés tartós hanyatlása. És ezen nem is kell csodálkozni. A kisgazdának nincs meg a tehetősége, hogy állattenyésztését megjavítsa, a nagygazdát pedig nincs ami serkentené, mert a határzár által mesterségesen felemelt árak a régi rossz gazdálkodás mellett is biztosítják neki a szokott hasznot.

Csakugyan érvényesül az a régi tapasztalati mondás, hogy a monopolárok a termelést megdrágítják. A gabonának és a husnak ezek a mesterségesen felcsigázott árai közvetlen okai egyuttal a harmad sorban nagyon fontos élelmicikk, a *főzelék* drágaságának is. Agrár ország vagyunk, egész politikánkat erre az agrár jellegre alapítjuk és ennek dacára kénytelenek vagyunk egy olyan fontos gazdasági terméknek, milyen a főzelék, nagy mennyiségét importálni; ami pedig főzelék-féle magában az országban természetlik, az nemcsak drága, de nagyobb részt rossz minőségű is.

Egész *Dánorszag* ma a főzelék- és tejgazdaságból él. *Belgium* véghetetlen haladást tesz e téren, *Francia* és *Németország* nagy részei, sőt már *Ausztria* is a főzelék-termelésnek köszönik jólétüket, mi több, *Szibéria* is versenytársul lépett a világpiacra és ma már az angol szükséglet egy részét képes kielégíteni, mi pedig — a szó-szoros értelmében vett agrár ország — el vagyunk maradva. Egyes különlegességektől eltekintve, a világpiacon tett kísérleteink meghiúsultak, mert természetményeink rossz minősége elejétől kizár mindennemű versenyt és már közel a veszély, hogy a belpiacot is elveszítjük. Miért? A kisgazda híjával van a nagy befektetésekkel járó, belterjes főzeléktermelésre szükséges eszközöknek, a nagygazda pedig megmaradt a régi elavult gazdálkodási módszer mellett, búzát és kukoricát termel, mivel az agrár politika által mesterségesen felemelt árak az ósdi gazdálkodás mellett is meghozzák neki a megszokott hasznot. Tehát itt is a monopolárok okozzák a stagnációt, a visszaesést.

Ilyen körülmények között már most hogy lehet segíteni az elviselhetlenné vált általános drágaság megszüntetésén? Bármilyen eszközöket, intézkedéseket alkalmaznak és tesznek, az eredmény kétes marad mindaddig, míg a mostani reakcionárius gazdasági politika marad ha-

BOGDÁNY és **TÁRSA**

Budapest,
 VI. Dálnok-utca 12. sz.
 Telefon 988.

Központi fűtés, szellőztetés, vízvezeték, csatornázás és világítás berendező vállalat.

Ujvidék, Tököly Imre-utca 11. Telefon 219.

talmon. Azért hiába minden appelláta a parlamenthez, mely egészen agrárius, vagy a kormányhoz, mely ettől a parlamenttől függ. Csak teljes átalakulása a gazdasági politikának, egy liberális gazdasági politikának újbóli meghonosítása, a kizárólag agrárizmussal való szakítás eredményezhetne tényleges segítséget és javulást a drágasággal szemben. Mindaddig, míg a mi agráriusainkat a javulást célzó minden kísérlet nyomában Rütli-szövetségre egyesíti s Aehrenthal gróftól le az utolsó miniszteri hivatalnokig ettől a Rütli-eskütől mindegyik megijed, nemcsak enyhülni nem, de sőt egyre rosszabbodni fog az állapot.

Az ártézi fürdőről.

Lapunk legutóbbi számában rövid hirdetéssel voltunk arról, hogy Hankó Vilmos dr. országosnévű vegyész, az újvidéki ártézi fürdő vizét hivatalosan vegyelemezte és arról kitűnő véleményt adott. A minden oldalról megnyilatkozott óhajnak teszünk csak eleget, amikor ezt, a város közönségét érdeklő véleményt egész terjedelmében közreadjuk:

Másolat Hankó Vilmos dr. kémiai tanár urnak, a Balneológiai értesítő szerkesztőjének, a Magyar Tudományos Akadémia tagjának 1909. évi december hó elsején kelt vegyelemzéséből:

„Az újvidéki ártézi kut vizének kémiai összetétele:

	1000 gramm vízben:
Natriumhydrocarbonat	- - - 0.7822 gramm.
Chlornatrium	- - - 0.5068 „
Calciumhydrocarbonat	- - - 0.0874 „
Magnesium	„ „ - - - 0.0863 „
Vas	„ „ - - - 0.0127 „
Clorkalium	„ „ - - - 0.0210 „
Natriumsulfat	- - - 0.0079 „
Chlorammonium	- - - 0.0029 „

	1000 gramm vízben:
Jodkalium	- - - 0.0014 „
Manganhydrocarbonat	- - - 0.0006 „
Alumiumhydroxid	- - - 0.0092 „
Lithium	- - - nyomokban.
Siliciumdioxid	- - - 0.0302 „

összesen:	- - 1.5486 gramm.
Szabad szénoxyd	- - - 0.0154 „
A víz hőmérséklete	- - 23 C.
A víz fajsúlya	- - - 1.00150.

Az újvidéki ártézi kut vizét megvizsgáltam, hogy vizsgálatom eredményéhez képest megállapítható legyen annak, — mint fürdőviznek, — gyógyító hatása. Az új kut vize összetételében feltűnő hasonlóságot mutat a régi kut vizéhez, amelyről Grittner Albert kemikus, kitűnően megokolt véleményében konstatálta, hogy bár gyenge szikes sósvíz, — jelentékeny jódtartalommal, — azért ivóviznek mégis nagyon jó víz. Én az új kut vizét, mint fürdővizet méltatom. Az újvidéki ártézi kut vize az alkalikus sós hévizek közé tartozik; mint ilyen nagyon értékes. A víz kémiai karakterét megszabó alkatrészek: natriumhydrocarbonaton és a konyhasón kívül a víznek lényeges alkatrésze még a jelentékeny mennyiségben előforduló jód is. Mint jódtartalmú alkalikus sós hév víz az újvidéki ártézi kut vize a ritkaságok közé tartozik. Alig ismerünk vizet, amelyet mint fürdővizet az összetétel és hőmérséklet során az újvidéki ártézi kut vize mellé lehetne állítani. Még leginkább a régi lippiki vízzel hasonlítható össze. A kut furási ideje óta azonban, amikor a vizet a tudományegyetem kémiai intézetében elemezték, — a lippiki víz jódtartalma annyira megfogyatkozott, hogy Grittner kemikus a jódnak csak nyomait tudta benne kimutatni. Ma mint jódtartalmú alkalikus sós hév víz az újvidéki ártézi kut vize az első egyike. Az újvidéki ártézi kut vizét máris sikerrel alkalmazzák mindazokban a bajokban, amelyekben az alkalikus hévizek beváltak. A víz javallati körét a jódtartalom

jelentékenyen tágitja. A vízben oldott alkatrészek csekélyebb mennyisége mellett a jód élettani hatása egész teljességében érvényesülhet. Fürdésre használva kitűnő hatását láttak a csusz, köszvény, angol kór, benuulás, stb. eseteiben. Az eddigi tapasztalatokból következtetve különösen a görvélyes bántalmakban és a csontbajokban szenvedők fogják az újvidéki ártézi fürdő jódtartalmú alkalikus sós hévizeit felkeresni. A víz mélyebben fekvő növénymaradványokat tartalmazó rétegekkel érintkezik, szerves anyagokat tartalmaz. Ez azonban nem akadályozza annak, hogy a víz, mint jódtartalmú alkalikus víz, görvélyes bajoknál, az emésztőszervek, a légutak hurutos megbetegedéseinél, hűgysavas diathesisnél stb. ivókúrára is alkalmaztassék. Az újvidéki ártézi kut vizének kvalitása, előnyös tulajdonságai, élettani hatása hívták fel a város áldozatkészségét arra, hogy a források tövében hatalmas épületet emeljen az egészségnek; ezek az előnyös tulajdonságok, az élettani hatás teszik méltóvá az ártézi fürdő vizét az orvosok figyelmére. A mellékelt okmány igazolja, hogy az ellemzésre felküldött víz a város előljárási igazgatóságának jelenlétében merített és pecsételtetett le.

Budapest, 1909. december 1.

Dr. Hankó Vilmos, II. ker. áll. főreáliskola kémiai tanára, a Magyar Tud. Akadémia tagja.

HIREK.

Személyi hír. Dobrovics, a háromszögelési kir. hivatal főnöke e hó 6-án ide érkezett, hogy mint a pénzügyminiszterium kiküldöttje a város felmérési háromszögelését az újvidéki ellenőrző bizottság közreműködése mellett felülvizsgálja.

Vár. törvényhatóságunk e hó 9-én, csütörtök d. u. 3 órakor rendes havi közgyűlést tart. Napirendre 27 tárgy van kitűzve, köztük az ártézi fürdőnek *gyógyfürdő* jelleggel való felruházása.

TÁRCA.

A fantázia és a mesék. *)

Hol volt, hol nem volt, egy előkelő lapban volt, amelyben magam is husz évig dolgoztam, polémia folyt az idén két tekintélyes tanférfi közt, melyet nagy érdeklődéssel figyeltem. Az egyik azt vitatta, hogy nem való meséket fölvenni az iskolai olvasókönyvekbe, mert ezek a gyerekek fantáziáját hizlalják, holott annak a zsugorítása volna kívánatos. A szavakat nem bírom visszaadni, de az értelem ide ment ki. Ugyiszólván lihegve vártam, melyik győzi le a másikat. A meseellenes ur állott jobban, a másik erősen hátrált, hátrált és már épen a segítségére akartam rohanni, mikor egy betegség levett a lábamról s a felém kinyújtózkodott Halálnak a szétterpesztett palástja végkép eltakarja előlem a két vitázót.

Felgyógyulván, eszembe jutott utána nézni a két szakember küzdelmének. Hát az volt az eredmény, hogy a fantáziaellenes ur győzött, — a fantázia barátja ellenben ott hever a fekete betűk erdejében összetört lándzsával, agyonütve.

Sehogysé tudok azóta belenyugodni. Hiszen ennek a győzedelmes urnak nem volt igaza, sőt ez a leghelytelenebb állítás, mióta a könnynyomtatást feltalálták. Valaki gondolkozhatik így, ha egyetlen beteges szellemű, hippokondor gyerekről van szó (ennek csaku

*) Előszó a Singer és Wolfner kiadásában megjelent Almanachhoz 1910-re. Sz.

gyan nem kell nevelni a tulusapongó fantáziáját), de nem egy egész ép lelkű, ép testű generációról. Hiszen az arany se volna jó példaul kaszapengének, a fogsorban sem kívánatos (ez az a hely, ahol a csont többet ér az aranyból), de bolod volna, aki azt hirdeté, hogy a háztartásnál nem szükséges.

És mégis csodálkozom, ha ennek a nézetnek nem támadnának hívei, mert a népek pszichológiája, hogy az igazságok nehezen, lassan jutnak el hozzájuk, míg a tévtanokat nem kell automobilra ültetni. Megtörténhetik már legközelebb, hogy a mesék számúzetnek az olvasó könyvekből és a gyermekszobákból. Ami egy helyütt lehetséges volt, másutt se lehetetlen. Japánban évezredek óta kicsinyítik. Ott is bizonyosan valami nevelésügyi tekintély gondolta ki először a lábak nyomorítását. A szép kis mandulaszemű japán lányok csak tipegnek, nem tudnak járni. Itt a lelkek-nél áll be majd az az eredmény, nem fognak tudni röplüni.

Mily piramidális pazarlás! Minden adományok közül a legnemesebbet pusztítani, mint ahogy az állatokból is a legnagyobbakat irtotta ki legelőször az ember, a mamuthokat, bölényeket, a poloskák, patkányok megmaradtak. Isten, mikor a tehetségeket kiosztotta az emberek közt, úgy képzelem, az ő számukra félretett edényekből merített, csak egyetlen egyszer nyult a saját bögréjébe, mikor a fantáziából loccsantott nekik valamennyit, legyen egy kis teremtő erejük. Nem adott nekik tényleges szárnyakat, hogy ne mehessenek feljebb a földnél (amelyet donációba kaptak), de

adott nekik fantáziát, amelylyel szárnyakat érezzenek és abban az illuzióban ringathassák magukat, hogy az Istennek külön fentartott területetein járnak és vadásznak.

Az emberiséget legpraktikusabb találmányaiban a fantázia is segítette. A világ gyönyörűségeinek, a művészeteknek, az irodalomnak pedig egyik főalkotó eleme. Fantázia nélkül nagy emberek nincsenek, se nagy dolgok.

S a fantázia nem hogy szaporodóban, inkább fogyatékban van. Olyan mint a baraboly: magától is egyre kevesebb. A nagy mesemondók kihaltak. Öreg Dumas, Dickens és Jókai mögött bezáródott a végzetes kapu, mely — eddig csak a visszajövőknek nyílt meg, de a bemenőknek se fog ezután, mert senki sem maradt kívül.

Az angolok vették észre legelőbb. A Shakespeare országa, a praktikus nevelés uttorója szisszent fel legelőbb. Hopp. Baj van. Fogy a fantázia. Aggsági tünet-e ez, vagy az egyszeregy tiporta le, mint a patkós cipő a virágágyat? John Bull már öreg, szent igaz, de jól táplált gentleman, aki érzi, hogy nagy dolgot veszített, mialatt folyton a pénzét csörgette. Nosza hamar egy kigondolót albizottságot küldött ki a parlament közoktatásügyi bizottsága, amely segítsen, de könnyebb száz Dreadnought építeni, mint egy uncia fantáziát nevelni a gyerekekben. Ki kell dobni a mesét az olvasó könyvekből.

... Hej, pedig rendkívül fontos szerepet szánék én, ha tőlem függne, a mesének, különösen a népmesének, különösen Magyaror-

Népgy.
3 órakor a jobbara a lalás véget azonban még csak hatóság rendőrkapit sem volt jelölt elnö többség.

Gyerm.
e hó 12-én Récei nag előadást ro vigjáték é

Alapít.
mási alapít katoná ár kerülő 16 fog folyós hivatnak, ványnyal és kir. 6. ban folyó

Kinev.
jegyző a s bíróné ne

Halál.
hajtót és 4-én, mi hosszas s éves korá család írá e hó 5-én

Házit.
adóról s mében a l ben decer tanács ad adótitztné mását a a megáll

szágon. l a nép lel lága él nyelvnek nám szim tagadás, nyelvvel kellene ékessége ben hibá ellenben megcsod rul is j Egy helyett l könyvek nem min (tolvajok Házban) azt külö gyarság: Hát mor száiban ciaságg

A nyelv le leveszi aktanye fordított ritja m journye gyar ny vannak neked.

Az ezer ra

Népgyűlés volt hirdetve e hó 5-re d. u. 3 órakor a 3 korona c. vendéglőbe, még pedig jobbára a helypénz tárgyában leendő állásfoglalás végett. Meg is jelentek vagy 4—500-an, azonban a népgyűlés nem tartatott meg, de még csak megnyitható sem volt, mivel dacára a hatóság kiküldöttjének, Stefanovits Zsárkó rendőrkapitány ismételt törekvéseinek, sehogy sem volt megállapítható, hogy a két párt által jelölt elnökök közül melyik mellett van a többség.

Gyermekek előadása. Az izr. néptanítók e hó 12-én, jövő vasárnap d. u. 1/25 órakor Récei nagytermében jótékony célú gyermekelőadást rendeznek. Lesz prológ, egy 1 felv. vigjáték és előkép.

Alapítvány. A magyarországi hercegprímási alapítványból (ör mestertől lefelé) szegény katonák árva részére egyszeri kiosztás alá kerülő 16 korona 80 fillér alapítványi összeg fog folyósíttatni. Az erre igényt nyújtókat felhívják, hogy szegénységi és orvosi bizonyítvánnyal felszerelt kérvényüket a helybeli cs. és kir. 6. hadkiegészítő parancsnoksági irodában folyó évi december hó 20-áig nyújtsák be.

Kinevezés. Gaál Ferenc titeli járásbírói jegyző a székelyudvarhelyi járásbíróshoz albiróvá neveztetett ki.

Halálozás. Horváth Gusztáv kir. végrehajtót és családját súlyos vesztés érte e hó 4-én, midőn Ferenc nevű okl. gazdász fia hosszas szenvedés után életének virágában, 28 éves korában meghalt. Temetése a gyászoló család iránti meleg részvét megnyilatkozásával, e hó 5-én ment végbe.

Háztulajdonosok figyelmébe. Az új házádóról szóló törvény (1909. évi VI. t.-c.) értelmében a házbérlővel szembeni vallomások legkésőbb december hó 15-ig benyújtandók a városi tanács adóügyi osztályánál az illető kerületi adótisztánál (földszint 13. ajtószám). Aki vallomását a kitűzött határidőben be nem adja, az a megállapítandó házbérlő 1% esetleg 4%-át

fizeti büntetésképpen pótlék fejében. Figyelmeztetjük a háztulajdonosokat, hogy a törvényes rendelkezések alapján a vallomások nem lesznek többé a városi közegek által kiállítva és gyűjtve; ennél fogva saját érdekében jár el mindenki, ha a kiállításra vonatkozólag a városi tanács adóügyi osztályánál kér utbaigazítást, ahol ezzel készségesen szolgálnak. 2—3

A tüdővész pusztítása. A belügyminiszter legújabb jelentése szerint a magyar birodalomban f. évi július havában összesen 5474 egyén lett a tüdővész áldozata. E számban B. Bodrog vármegye 214, Baja 5, Szabadka 37, *Ujvidék 15* és Zombor 13 halálessel szerepel.

Érdekes rendelet. Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter legközelebb ép oly érdekes, mint feltűnő rendeletet bocsát ki a postásokhoz. E rendeletben fegyelmi büntetés mellett megtiltja a postai alkalmazottaknak, hogy alantasaitól váltóaláírást, vagy pénzt kérjenek kölcsön.

Összeeggett gyermek. Szabadkán Lukács Teréz két éves Rozi nevű leánya beleült egy fazék forró levesbe, melyet anyja a földre tett, hogy kihűljön. A gyermek súlyos égési sebeket szenvedett, az anya ellen pedig gondatlanság miatt megindult az eljárás.

A máv igazgatóságától nyert értesítés szerint 1910. évi január hó 1-ével a magyar vasutakon közös díjszabás I. rész lép érvénybe, mely személyek, podgyász, expressz árak és kutyák szállítására vonatkozó új díjszabályozati határozmányokat és póthatározmányokat, valamint az ezen szállítványokra vonatkozó közös díjszabási határozmányokat tartalmaz. Ezen közös díjszabás a hazai vasutak egymásközti forgalmában a szoban forgó szállítványok lebonyolításának egyszerűsítése, valamint az egyöntetűség tekintetében igen előnyös újítást képez. Ugyan e naptól fogva a máv., valamint az üzemében álló vasutakon a személy- és podgyász forga-

lomban érvényes díjszabási határozmányok érvényen kívül helyeztetnek, illetve az említett díjszabás I. részszelel egyidejűleg kiadandó új határozmányokkal pótoltnak.

Polgármesterek gyűlése. A rendezett tanácsú városok polgármestereinek országos egyesülete december 9-én délelőtt 10 órakor tartja meg közgyűlését Ujpesten a városháza nagytermében. A gyűlés napirendjén szerepel a többi közt egy előadói javaslat a városok háztartásának rendezése dolgában, indítvány a katonabeszállásolásra vonatkozó törvény revíziója tárgyában, a városi alkalmazottak vasuti kedvezménye, előadói javaslat a városi tisztviselők nyugdíjügyének rendezése dolgában, tanácsi javaslat a műszaki, pénzügyi, gazdasági, sajtóügyi, jogi, közigazgatási, fizetésrendezési, nyugdíjügyi és szolgálati pragmatika szakosztályok alakítása iránt.

A természet mindig a legnagyobb gyógyművész, eszközei és utai csodálatosak. Így például a csukamájolaj is oly gyógyerőket tartalmaz, minőket emberi lény előállítani nem képes. A legjobb ízű és legkönnyebben emészthető csukamájolajat nyújtja a „Scott-féle Emulsió”, mely most minden gyógyszertárban kapható.

A Vállalkozók Lapja jubileuma. A Budapestben megjelenő Vállalkozók Lapja most töltötte be fenállásának 30-ik évét. Ez alkalommal egy ünnepi számot adott ki, a melynek változatos, bő és gazdag tartalma a legmagasabbban fejlett külföldi szaksajtó színvonalát is eléri igazolva azt, hogy a Vállalkozók Lapja az építésszek, mérnökök, építőmesterek és az építőiparosok körében oly általános közkedveltségnek örvend, a minővel a külföldön is alig dicsekedhet egy-egy szaklap. A lap szerkesztői Lakatos Lajos, Sós Izor és Komor Marcel elismerésre méltó munkát végeztek az ünnepi szám közreadásával, a melyből kívánatra olvasóinknak szívesen küld a Vállalkozók Lapja kiadóhivatala Budapest, VII., Erzsébet-körut 8.

szágon. Kedves joujou a népmese mindenütt, a nép lelke, fantáziája, érzés és gondolatvilága él abban, nálunk ezenkívül a nemzeti nyelvnek is a népmese a főforrása. Mondhatnám szinte az egyetlen forrása. Mert hát mi tagadás, még mindig csehül állunk a magyar nyelvvel. A képviselőházban, ahol leginkább kellene ragyogtatni szónokainknak a nyelv ékességét, ha valaki egy idegen nyelvű idézetben hibát ejt, mint műveletlent kinevetik, ha ellenben a magyar szövegben nem ejt hibát, megcsodálják: „Nini, hiszen ez még magyarul is jól beszél.”

Egy *hajjal* se különb (Egy *hajszállal* helyett használtatik a Házban) a tudományos könyvek nyelve annak a megemlékezésével, hogy nem mindég tudósok írják, hanem inkább *lopók*, (tolvajok, plagizátorok helyett használtatik a Házban) s ha valamelyik könyv nem ilyen, azt külön emeli ki a kritikus, hogy „jó magyarsággal van írva”. . . . És éppen ez az! Hát mondják azt Angliában, vagy Franciaországban, hogy hibátlan angolsággal vagy franciasággal ír a szerző.

A tudományos nyelv mellett a tanügyi nyelv lepi be a nyelvérzék mint penész, belevészi magát a szintelen, száraz, érthetetlen aktanyelv mint rozsdá, az ujságok németből fordított pongyola nyelvzete fölveri, beborítja mint a burján, hát még a lipótvárosi journyelv és egyéb filloxerák? Szegény magyar nyelv! Csak a nemes szőlővenyigének vannak annyi ellenségei és betegségei mint neked. De ezt legalább szénkénegezni lehet.

Az ugynevezett kabátos ember nyelvére ezer ragály ülepszik éppen a műveltség meg-

szerezésével. Magyarul jóformán csak a nép tud. S innen van, hogy mikor a nyelv pallerozása felülről indul, olyanforma képet nyújt, mintha a cilinderkalapot a szóróval szemben kefélük.

Minél fogva semmi sem nyilvánvalóbb, mint hogy lent kell keresni az arkanumot. Lent, lent a legelejen. A népmesén kell kezdeni és a gyereken. Ez a csálhatatlan mód. A kis gyerekek már a bölcsőben meg kell kóstolnia a csalimeseket. Aztán a népmesékre kell őt fogni s hogy mindjárt frissiben azokból szívja be a magyar nyelv titkos szépségeit, csodálatos meleg színeit, főséges pompáját, utólerhetlen ízeit és zamatját, elandalító muzsikáját, szóval, hogy fölszívja nemzete lelkét és észjárását.

Tisztelet tehát a meséknek, különösen a népmeséknek, tanügyi urak. Nem hogy kidobnák az olvasókönyvekből, inkább meg kell rakni velők még jobban, persze megtisztítván őket a póriasságtól és a frivolitásoktól, mert csak ez a methodus eredményezheti, hogy a jövő generációk már gyönyörű magyarsággal fognak beszélni. De ehhez éppen a fogékony gyermekort kell felhasználni. Hiába argumentálna egy-egy Pestalozzi, hogy hiszen a megérett ifju majd később ugy is megtalálja a népmeséket és főleg megtalálja, melyeket a gyermekkorban nem lett volna képes élvezni, az irodalom művészi alkotásait, a földszagu és akadémiaszagu írókét egyaránt: a rózsákat, melyekre rászállnak a méhek, ha bár csak vadon nőttek és a rózsákat, melyeket a műgond, az izlés, tanultság és izzadás alkotott és szinte még szebbeknek látszanak — csak hogy nem saállnak rájuk a méhek.

Hát igen, ezeket kétségkívül megtalálja az ifju, de már későn. A nyelv strukturája már akkor kialakult benne. A nyelv tündére még talán leveti előtte titkos fátyolát, kitarja édes formáit: „nézd, milyen tudok lenni”, de már nem lehet többé az övé, lényének, alkatrészévé s a bezáródó könyvvel elillan mint egy álom.

Nem kell lenézni és jó volna nagyobb nemzeti szolgálatra felhasználni. Azért hogy ő csak csecsebecse, kunyhók mosdatlan szülöttje s unaioműző mulattatója volt, esetleg megrázódik mint a táltos lovacska s csodákat tud művelni.

Hiszzen régi szerepében is kedves volt ő. És vannak, akik tartanak rá valamit. Van egy politikus ismerősöm, aki sokat gondolkozik, mig valamit mond s amin viszont sokat lehet gondolkozni, ha már mondott valamit.

A szocialista tünetek izgatják, az örökös kapaszkodás, a börzei zaj, a pénz utáni lótasfutás kihozza a sodrából, a mai politikai helyzet is bántja, szóval nincs megelegedve és arról beszél, hogy öreg napjaira itt hagyja az országot.

— Egy kis birtokot veszek valahol. Talán már tavaszra elköltözöm az országból.

— És melyik országra gondol excellenciád?

— Nem tudom még. Épen ebben nem vagyok elhatározva. Olyan országot szeretnék . . .

— Ahol enyhébb az éghajlat — szóltam közbe.

Szomoruan mosolygott.

— Egy olyan országot — folytatta — ahol még mesélnek az emberek.

Mikszáth Kálmán.

Lapunk a közbenső ünnep miatt csütörtök helyett ma, dec. 8-án jelent meg.

Naponta érkező csemegé ujdonságok óriási választéka Wagner csemegé-üzletében Ujvidék.

A VÉRSZEGÉNYSÉGET,

ezt az alattomos betegséget meg kell szüntetni a SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIÓ-val, mielőtt tulságosan elharapódnék.

Az arc megpirosodik,

megtelik és az életkedv visszatér mindazok meglepetésére, a kik először használják a Scott-féle Emulsió-t.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

Az eredeti SCOTT-féle eljárás által izletessé és emészhetővé tett legtisztább alkatrészek, melyek a vérszegénységnek útját állják, képezik

a Scott-féle Emulsió világszerte ismert sikerének titkát.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb. Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér. Kapható minden gyógyszertárban.

Nyilt-tér.

Felkértünk a következő — községi jegyző által is hitelesített — Nyilatkozat közzétételére, melynek az igazság érdekében s a szépligeti közs. orvos, Dr. Pájer Ferencről f. 93. számban hozott hir rektifikálása céljából szívesen helyt adunk.

„Alulirt Beck Márton szépligeti lakos ezennel önként, minden befolyástól menten, az igazsághoz hiven ünnepélyesen kijelentem, hogy a „Határőr“ című ujvidéki lapban, annak folyó évi november hó 21-iki 93. számában „Egy lelkiismeretes orvos cím alatt a hirrovatban megjelent Dr. Pájer Ferenc közs. orvos ellen irányuló irányzatos közleményben foglalt állítások úgy, amint azok az idézett közleményben foglaltatnak, a valóságnak meg nem felelnek s ezen állítások tölem nem erednek.

Kijelentem továbbá, hogy én roncsoló toroklőbban elhalt Beck Ferenc nevű 10 éves fiam elhalálozása, illetve annak gyógykezelése miatt soha, sehol és senki előtt Dr. Pájer Ferenc közs. orvos ellen nem panaszkodtam s nem is panaszkodom s őt azzal, hogy ő nevezett elhalt fiam késedelmes, avagy lelkiismeretlen gyógykezelése miatt annak elhalálozásának oka volna, valakit megbiztam volna s egyáltalán, hogy ezen tendenciózus hírlapi közlemény megjelenéséről előzetes tudomásom lett volna.

Noha elhalálozott 10 éves volt fiam elhalálozása fölött mély bánat- és fájdalommal viseltetem, mindazonáltal az őt gyógykezelt Dr. Pájer Ferenc közs. orvosunk ellen sem hanyagság, sem lekiismeretlenség miatt nem panaszkodhatom, sőt azzal nem vádolom s nem vádolhatom, mert aznap reggel, amidőn én őt diphteria beteg fiamhoz hívtam, reggeli 1/26 órakor házamban megjelent s boldogult fiamat serummal beajtottam, ugyanaznap pedig d. e. 10 órakor és este 7 órakor is meglátogatta a beteget.

Szépliget, 1909. évi december 1-én.

Beck Márton, s. k. Elöttünk mint tanuk: Benyács Simom, s. k., közs. jegyző. P. H. Baljer János, s. k., közs. bíró. Becker Márton, s. k., Petri Oszkár, s. k., gyógyszerész.

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Ismerve tisztelt Szerkesztő urnak pártatlanságát, azon kéréssel fordulok Önhöz, sziveskedjék egy alkalommal este a Petőfi-utcaából a limánra vezető utat megnézni és meg fog gőzödni Ön is arról, hogy ott a közlekedés, a sötétség és rossz ut miatt teljesen lehetetlen. En tegnap este a nagy sötétségben ugy esetem, hogy most semmiféle munkára nem vagyok képes, ami a mostani viszonyok mellett tekintve családomat — igen nagy veszteség. Sziveskedjék jelen soraimat a nyilvánosságra hozni és tudom biztosan, hogy sok munkásember örülne, ha ja gyártelephez vezető uton valamilyen világítás volna.

Kiváló tisztelettel

Ujvidék, 1909. dec. 2. Miloševity Gavra.

Borzasztó, ha az ünnepre

a gyermekek megbetegednek, vagy csak rosszul is érzik magukat. Nyomott a kedv ilyenkor az egész házban és tgrazi jókedv csak nem akar gyökeret verni. Eppen ezért ilyen időben kettőzött gonddal óvják a kicsinyeket és ebben Fay valódi szódéni ásványpasztillája kitűnő szolgálatot tesz. A hol észszerűen használják, ott a torok és a légzőszervek izgatása csaknem sohasem fordul elő vagy legalább a leggyorsabban megszűnik. A szódéni minnen érzékony szerveznek valóban jótétemény. Ára csak 1 korona 25 fillér egy skatulya, a melyet minden gyógyszerárban, drogériában és ésványvizkereskedésben meg lehet venni. De utánzatot fölháborodva vissza kell utasítani.

Vezérképviselő: Ausztria-Magyarországra: W. Th. Guntzert, cs. és kir. udvari szállító Wien, IV. Gr. Neugasse, 17.

Felelős szerkesztő: Pap Sándor.
Laptulajdonos: Balla Árpád.
Igazgató: Zambauer Ágoston.

Obor jutányos felvételek mellett *eladó* vagy *berbeadó*.
Közelebbi felvilágosítás
Bauer Jakab, sertéshizlalónál
2-2 (lővész-utca) nyerhető.

Azonnal kiadó!

Csinos 2 szobás udvari lakások mellékhelyiségekkel, vízvezetékekkel és gázvezetékekkel.

Bővebbet: Menrath L. és Fia cégnél; ugyanott egy üzlethelyiség kiadó!

A ki nemcsak karácsony este, hanem azután is akar, boldog és megelégedett gyermekeket látni

annak olyan játékszerre kell választani, a melylyel a gyermekek tartósan és szívesen foglalkoznak. Azonban egyik játékszerrel sem foglalkoznak szívesebben a gyermekek, mint a

Richter-féle

Horgony-Kőépítőszekrényvel,

a gyermekek tapasztalat szerint a fényes többi játékszer csakhamar félre teszik, hogy mindig újlag szép építményeket, várakat, templomokat, kastélyokat, hidakat stb. felállithassanak. Ők csakhamar tudják, hogy a Horgony-építőköveket jól kell kezelni, hogy azokat a következő kiegészítőszekrényvel, a mely nekik nagyobb és szebb építményekhez mintalapokat hoz, ismét felhasználhassák. Nem létezik más játékszer, a mely hasonló módon oktatólag és nevelőleg hatna, és azért egy karácsonyfa alatt se hiányozzon a valódi Horgony-Kőépítőszekrény. Bevásárlásánál azonban a legnagyobb elővigyázat szükséges, mert számos utánzatok vannak forgalomban és saját biztosság kedvéért nyomtatékosan Richter-féle Horgony-Kőépítőszekrényt kérjünk és szekrényt a „Horgony“-jegy nélkül mint nem valódit utasítsunk vissza. Legokosabban cselekszik azon anya, a ki bevásárlás előtt az új képes építőszekrény-árjegyzéket hozatja és aszerint a kiválasztott szekrényeket kéri. Az árjegyzékben bővebben találunk a Horgony-Híd építőszekrényekről és a leányok által annyira kedvelt „Meteor“-rakásjátékokról.

Richter F. Ad. és Társa.
kir. udv.
és kamari szállító
Bécs, I., Operngasse 16.

- - A ki zenekedvelő, - -
- - az kérje a híres - -
- - Imperator - zenélő - -
- - művek és beszélő - -
- - gépek árjegyzékét is. - -

Matkovits szobafestő és mázó
Rókus KOSSUTH LAJOS-UTCA 45. ÖRMÉNYTEPLOMHÁZ.

Hirdetmény.

Egy igen jó forgalmu óras és ókszerész-üzlet, mely már 15 év óta fenáll, nagyobb vállalat miatt rögtön átadó. Szükséges tőke 5000 - 6000 korona.

Bővebbet a tulajdonosnál

DREISSIGER ARTUR
India (Szerém m.)

Csak akkor valódi, ha a háromszögletű palack alábbi sávval (vörös és fekete nyomás sárga papíron) van ellátva.

Eddigelé felülmúlhatlan!!!

W. Maager valódi tisztított

DORSCH

CSUKAMÁJOLAJ
(törvényileg védett felszerelés)

sárga üvege 2.-
feher 3.-
Wilhelm Maagertől
Wien-ken.

1869-óta Ausztria-Magyarországban általában bevezetve.

Tanár és orvos urak részéről előszeretettel rendelve.

Kapható a legtöbb gyógyszertárban és drogériában.

Főraktár és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:
W. Maager, Wien.
III/3. Heumarkt, 3.
Utánzatok bírólág hűntetettek.

8-18